

TOKARSKA-GUZIŁ B., DAJDOK Z., ZAJĄC M., ZAJĄC A., URBISZ A., DANIELEWICZ W. & HOŁDYŃSKI C. 2012. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. s. 197. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.

ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.). 2019. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce: Dodatek. s. 319. Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

ADAM KAPLER, *Zakład Botaniki Konserwatorskiej, Polska Akademia Nauk Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie, ul. Prawdziwka 2, 02-973 Warszawa, Polska; e-mail: a.kapler@obpan.pl*

Wpłynęło: 04.08.2020 r.; przyjęto do druku: 29.12.2020 r.

DOI: <https://doi.org/10.35535/ffgp-2020-0054>

Nowe stanowisko *Erechtites hieracifolia* (Asteraceae) koło Jankowic (Kotlina Oświęcimska)

Erechtites hieracifolia (L.) Raf. ex DC. (erechtytes jastrzębcowaty) to terofit pochodzenia amerykańskiego (KUCOWA 1971), mający w Polsce status kenofita (TOKARSKA-GUZIŁ i in. 2012). W ostatnich latach wzrasta liczba jego stanowisk, z których większość koncentruje się w obszarach niżowych Polski południowo-zachodniej (GÓRSKI i in. 2003; ZAJĄC & ZAJĄC 2019). Poza Polską niżową notowany był na obszarze Karpat oraz ich przedpola (KUCOWA 1971; BOBER 1974; NOWAK 2014; WOLANIN 2014; TOKARSKA-GUZIŁ 2015; BINKIEWICZ 2017; BARTOSZEK 2019). W obrębie przedpola stanowiska skupione są m.in. w południowej części Płaskowyżu Tarnogrodzkiego oraz w Kotlinie Oświęcimskiej (TOKARSKA-GUZIŁ 2015).

Nowe stanowisko *Erechtites hieracifolia* odnaleziono we wrześniu 2019 r. podczas badań florystycznych w rejonie zbiornika poeksploatacyjnego kopalni kruszyw naturalnych, na południowy wschód od miejscowości Jankowice (gmina Babice) i na północ od rzeki Wisły. Na stanowisku zliczono występujące pędy – łącznie pięć. Jest to kolejne stwierdzenie gatunku w obrębie kotliny Oświęcimskiej w mezoregionie Dolina Górnej Wisły (KONDRACKI 2011). Odnalezione stanowisko zlokalizowane jest na świeżo ukształtowanym (z ziemi organicznej, gliny, piasku i żwiru) brzegu zbiornika. Zazwyczaj *Erechtites* spotykany jest na wilgotnych siedliskach leśnych i brzegach zbiorników wodnych (GÓRSKI i in. 2003; TOKARSKA-GUZIŁ i in. 2009; KRAWCZYK 2010) oraz zrębowych i przekształconych mikrosiedliskach leśnych, ale też na terenach podmokłych np. na brzegach starorzeczy (CHMURA 2004; TOKARSKA-GUZIŁ i in. 2009; KOCZYWĄS i in. 2012; PAUL 2013; NOWAK 2014; WOLANIN 2014; MARCINIUK i in. 2019). W tym wypadku występuje na antropogenicznie przekształconym siedlisku, niemniej o charakterze wilgotnym i w sąsiedztwie starorzeczy Wisły.

Gatunek odnaleziono w dwóch punktach mieszczących się w obrębie kwadratu siatki ATPOL DF6641 (2 × 2 km) o współrzędnych: 50°02'11,0"N, 19°27'02,6"E oraz 50°02'14,4"N, 19°27'22,2"E. W obrębie kwadratu DF66 podawano gatunek z miejscowości Rozkochów – DF6642 (ZAJĄC & ZAJĄC 2019), na wschód od nowych stanowisk, również

w pobliżu starorzeczy i zbiorników poeksploatacyjnych. Na opisywanych stanowiskach odnotowano pojedyncze, owocujące osobniki (w pierwszym punkcie – 2 owocujące, w drugim – 2 owocujące i 1 z niewykształconym kwiatostanem). Na zaburzonym, osypującym się podłożu towarzyszyły im gatunki, takie jak: *Achillea millefolium*, *Bidens frondosa*, *Centaurea jacea*, *Cirsium lanceolatum*, *Coryza canadensis*, *Echinochloa crus-galli*, *Eleocharis acicularis*, *E. palustris*, *Medicago lupulina*, *Plantago major*, *Potentilla anserina*, *Senecio vulgaris*, *Solidago gigantea*, *Tanacetum vulgare*, *Vicia cracca* (nazwy za MIRKIEM i in. 2002).

Kolejne notowania *Erechtites hieracifolia* wyraźnie sugerują zwiększanie areалу przez gatunek. Obecność pobliskiego znanego stanowiska i duża dostępność zaburzonych siedlisk w części gminy Babice przylegającej do Wisły wskazuje, że gatunek może rozprzestrzeniać się na pobliskich terenach w kolejnych sezonach wegetacyjnych. Jako neofit stanowiący potencjalne zagrożenie wymaga on monitoringu rozmieszczenia oraz stanu populacji na znanych stanowiskach.

Podziękowania. Przedstawicielom i pracownikom Krakowskich Zakładów Eksploatacji Kruszywa S.A. dziękuję za możliwość przeprowadzenia obserwacji na terenie poeksploatacyjnym.

Summary. New locality of *Erechtites hieracifolia* (Asteraceae) near Jankowice in the Oświęcim Basin. A new locality of *Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. ex DC. was found in Jankowice village (Oświęcim Basin). Two fruiting individuals were found within ATPOL square DF6641. In Poland the species is considered to be regionally invasive; its occurrence range is increasing. This synanthropic species stand is located on a freshly formed edge of a waterbody formed after extraction of aggregate.

LITERATURA

- BARTOSZEK W. 2019. Nowe stanowisko *Erechtites hieracifolia* (Asteraceae) w Karpatach polskich. – Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica **26**(2): 407–408.
- BINKIEWICZ B. 2017. Rośliny naczyniowe Beskidu Śląskiego. s. 294. Polska Akademia Nauk – Komitet Biologii Organizmalnej, Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Warszawa – Kraków.
- BOBER J. 1974. Notatki florystyczne z południowej części Pogórza Dynowskiego. – Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego **360**, Prace Botaniczne **2**: 175–180.
- CHMURA D. 2004. Penetration and naturalization of invasive alien plant species (neophytes) in woodlands of the Silesian Upland (southern Poland). – Nature Conservation **60**: 3–11.
- GÓRSKI P., CZARNA A. & TOKARSKA-GUZIĆ B. 2003. Distribution of *Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. ex DC. (Asteraceae) in Poland. – W: A. ZAJĄC, M. ZAJĄC & B. ZEMANEK (red.), Phytogeographical problems of synanthropic plants, s. 147–153. Institute of Botany, Jagiellonian University, Cracow.
- KOCZYWĄS E., NIEDŹWIEDZKI P. & PIĘKOWSKI M. 2012. *Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. ex DC – gatunek inwazyjny we florze Polski środkowej. – Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej w Rogowie **33**(4): 234–240.
- KONDRACKI J. 2011. Geografia regionalna Polski. s. 301–303. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- KRAWCZYK R. 2010. Notatki florystyczne z północnej części Kotliny Sandomierskiej (SE Polska). – Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica **17**(1): 9–18.
- KUCOWA I. 1971. *Erechtites* Raf., *Erechtites*. – W: B. PAWŁOWSKI & A. JASIEWICZ (red.), Flora polska. Rośliny naczyniowe Polski i ziem ościennych. **12**, s. 351–352. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa – Kraków.

- MARCINIUK J., MARCINIUK P. & FYALKOWSKA K. 2019. Nowe stanowisko *Erechtites hieracifolia* (Asteraceae) koło Różana w Puszczy Białej (Polska północno-wschodnia). – *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **26**(1): 176–178.
- MIREK Z., PIĘKOŚ-MIRKOWA H., ZAJĄC A. & ZAJĄC M. 2002. Vascular plants of Poland. A checklist. – W: Z. MIREK (red.), *Biodiversity of Poland*. **1**, s. 442. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- NOWAK K. A. 2014. Nowe stanowisko *Erechtites hieracifolia* (Asteraceae) na Grojcu koło Żywca (SW Polska). – *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* **21**(2): 395–396.
- PAUL W. 2013. Rozmieszczenie roślin naczyniowych południowej części Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i terenów przyległych. s. 526. Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk, Kraków.
- TOKARSKA-GUZIŁ B. 2015. *Erechtites hieracifolia*, *Erechtites* jastrzębcowaty. – W: A. ZAJĄC & M. ZAJĄC (red.), *Rozmieszczenie kenofitów w Karpatach polskich i na ich przedpolu*, s. 86–88. Nakładem Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- TOKARSKA-GUZIŁ B., GÓRSKI P. & CZARNA A. 2009. Charakterystyka wybranych gatunków rozprzestrzeniających się na obszarach mokradłowych Polski. Rośliny nasienne. Rośliny jednoroczne. *Erechtites* jastrzębcowaty *Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. ex DC. – W: Z. DAJOK & P. PAWLACZYK (red.), *Inwazyjne gatunki obce ekosystemów mokradłowych Polski*, s. 36–37. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
- TOKARSKA-GUZIŁ B., DAJOK Z., ZAJĄC M., ZAJĄC A., URBISZ AL., DANIELEWICZ W. & HOŁDYŃSKI CZ. 2012. Rośliny obcego pochodzenia w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem gatunków inwazyjnych. s. 197. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Warszawa.
- WOLANIN M. 2014. Rośliny naczyniowe Pogórza Przemyskiego i zachodniej części Płaskowyżu Chyrowskiego. – *Prace Botaniczne* **47**: 1–383.
- ZAJĄC A. & ZAJĄC M. (red.) 2019. Atlas rozmieszczenia roślin naczyniowych w Polsce: Dodatek. s. 320. Instytut Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

MAŁGORZATA JAŻWA, *Instytut Biologii, Wydział Przyrodniczo-Techniczny, Uniwersytet Opolski; ul. Oleska 22, 45-052 Opole, Polska; e-mail: malgorzata.jazwa@uni.opole.pl*

Wpłynęło: 27.02.2020 r.; przyjęto do druku: 28.12.2020 r.

DOI: <https://doi.org/10.35535/ffgp-2020-0055>

Występowanie *Najas marina* (Najadaceae) w Karpatach polskich

Najas marina L. (jeziora morska) należy do rodzaju obejmującego łącznie 39 gatunków, z czego sześć występuje w Europie, a dwa w Polsce. Poza *N. marina*, który jest najbardziej rozpowszechniony, w kraju występuje również *N. minor* All. (jeziora mniejsza). Do niedawna notowano jeszcze występowanie jeziorzy giętkiej *N. flexilis* (Willd.) Rostk. & Schmidt (ZARZYCKI & SZELĄG 2006), jednak w ostatnich latach gatunek ten został uznany za wymarły na terenie Polski (KAŻMIERCZAKOWA i in. 2016).

Najas marina to hydrofit o lodydze długości do 150 cm, rozgałęzionej, pokrytej kolcami. Liście mają do 4,5 cm długości i do 4,5 mm szerokości. Błazki liści również są pokryte kolcami, jest ich od 8 do 13 po każdej stronie. Kwiaty są rozdzielnopłciowe. Kwiaty męskie,